

Wyrok z dnia 29 czerwca 2000 r.

I PKN 708/99

Przywrócenie do pracy w urzędzie gminy pracownika będącego radnym nie jest sprzeczne z określonym w art. 24b ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst: Dz.U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74 ze zm.) zakazem wykonywania pracy w urzędzie gminy przez jej radnego.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca), Walerian Sanetra .

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2000 r. sprawy z powództwa Józefa S. przeciwko Urzędowi Gminy S. o dopuszczenie do pracy i inne roszczenia, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pacy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach z dnia 6 września 1999 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

W rozpatrywanej sprawie powód Józef S. dochodził dopuszczenia do pracy i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy. W pozwie z dnia 22 marca 1999 r. roszczenia powyższe zostały skierowane przeciwko Komunalnemu Zakładowi Gospodarczemu w S., a następnie – wobec zlikwidowania tego Zakładu – przeciwko Urzędowi Gminy w S.

Rozpoznający sprawę w pierwszej instancji Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Końskich ustalił, że pozwany pracodawca rozwiązał umowę o pracę z powodem bez wypowiedzenia, chociaż nie było zasadnej ku temu przyczyny. Powodowi na podstawie art. 56 § 1 KP przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach albo odszkodowanie. Pomimo to Sąd Rejonowy zastosował art. 56 § 2 KP w związku z art. 45 § 2 KP i nie uwzględnił żądania przywrócenia do pracy, uznając że

uwzględnienie tego żądania jest niemożliwe. Dlatego po pierwsze, że został zlikwidowany Komunalny Zakład Gospodarczy, a po drugie, że powód będąc radnym gminy nie może równocześnie być zatrudniony w jednostkach organizacyjnych tej gminy, co wynika z art. 24b ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst: Dz.U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74 ze zm.).

Wychodząc z powyższych założeń, Sąd Pracy wyrokiem z dnia 14 maja 1999 r. zasądził od Gminy w S. na rzecz powoda kwotę 900 zł z ustawowymi odsetkami od 12 kwietnia 1999 r., tytułem odszkodowania odpowiadającego w myśl art. 58 KP wynagrodzeniu powoda za miesiąc pracy, natomiast oddalił roszczenie o przywrócenie do pracy.

Na skutek apelacji powoda sprawę rozpoznał w drugiej instancji Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach. Sąd ten – wbrew zasadniczemu zarzutowi apelacji – podzielił ustalenia Sądu Pracy. Według Sądu Okręgowego z przysługujących powodowi dwóch roszczeń to z nich, które dotyczy przywrócenia do pracy jest niemożliwe wobec likwidacji zakładu pracy i jest sprzeczne z art. 24b ustawy o samorządzie gminnym. Uznając prawidłowość zastosowania art. 45 § 2 KP, Sąd Okręgowy ustalił, że powodowi przysługuje odszkodowanie odpowiadające wynagrodzeniu za pracę z okresu trzech miesięcy. Z powyższych przyczyn wyrokiem z dnia 6 września 1999 r. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok Sądu Pracy w jego części oddalającej powództwo przez dodatkowe zasądzenie kwoty 1.900 zł (z ustawowymi odsetkami), natomiast dalej idącą apelację oddalił.

W kasacji powód zarzucił naruszenie prawa materialnego, wskazując na błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisów art. 8, art. 23¹ § 1 i art. 30 § 1 KP oraz art. 24a ust. 1, art. 24b i art. 25 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym. Na tej podstawie wnoszący kasację pełnomocnik powoda żądał „uchylenia zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa” oraz zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych lub uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywana kasacja powoda miała tylko jedną podstawę dotyczącą naruszenia prawa materialnego (art. 393¹ pkt 1 KPC) i w konsekwencji tylko w tym zakresie Sąd Najwyższy rozpoznał sprawę stosownie do art. 393¹¹ KPC. Oznacza to, że

nie podlegały badaniu zawarte w zaskarżonym wyroku ustalenia faktyczne. Te bowiem wynikają z zastosowania przepisów postępowania, których naruszenia – jako podstawy kasacji (art. 393¹ pkt 2 KPC) – nie zarzucono.

Wychodząc z powyższych założeń co do zakresu rozpoznania sprawy należy stwierdzić, że kasacja nie zakwestionowała zasadniczych ustaleń zaskarżonego wyroku, po pierwsze, co do rozwiązania stosunku pracy z powodem, i po drugie, co do tego, że z powodem rozwiązano umowę o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie. Sąd Okręgowy – jak to wyżej przedstawiono – zaakceptował ustalenia Sądu pierwszej instancji. Ustalenia te obejmują zarówno fakty jak i ich ocenę w świetle wskazanych przepisów prawa materialnego. Decydujące znaczenie miało ustalenie, że Wójt Gminy S. w piśmie skierowanym do powoda zawiadomił go, że jego praca w Komunalnym Zakładzie Gospodarczym kończy się z dniem 31 marca 1999 r. Na skutek tej czynności dokonanej przez Wójta działającego w imieniu pracodawcy powód nie został dopuszczony do pracy po wskazanym przez pracodawcę terminie, traktowanym – w tej sytuacji – jako termin rozwiązania stosunku pracy. Należy zauważyć, że powyższe ustalenia nie zostały zakwestionowane właściwą podstawą procesową, a w ramach zarzutów naruszenia prawa materialnego nie zostało w kasacji objęte zastosowanie art. 56 § 1 KP odpowiednie do ustalenia, że: „powodzie rozwiązał z powodem umowę o pracę bez wypowiedzenia, pomimo braku przyczyn uzasadniających ten sposób rozwiązania stosunku pracy”.

Z tego co wyżej powiedziano wynika, że punktem odniesienia dla oceny trafności zarzutów kasacji, że zostały naruszone wskazane w niej przepisy prawa materialnego jest ten stan faktyczny sprawy, który został już ustalony. Biorąc pod uwagę to założenie, a w szczególności ustalenie odpowiedzialności strony pozwanej, wynikające z niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia (art. 56 § 1 KP) należało zbadać czy bez naruszenia przepisów prawa materialnego Sąd Okręgowy zasadnie podzielił ocenę wyroku Sądu Pracy, że uwzględnienie żądania powoda o przywrócenie do pracy jest niemożliwe, a nawet byłoby sprzeczne z prawem. Przystępując do przedstawienia powyższej kwestii należy zauważyć, że kasacja nie wskazała bezpośrednio na naruszenie art. 56 § 2 KP w związku z art. 45 § 2 KP, na których opiera się kwestionowane rozstrzygnięcie. Jednakże ta podstawa prawna wyroku została pośrednio objęta zakresem kasacji przez zarzucenie naruszenia wskazanych przepisów ustawy o samorządzie gminnym. Chodzi mianowicie o

to, że przesłanką rozstrzygnięcia nieuwzględniającego żądania przywrócenia powoda do pracy była ocena, że żądanie to było sprzeczne z art. 24b ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Ta ocena zaskarżonego wyroku została zasadnie w kasacji zakwestionowana. Źródłem błędnej oceny wyroku jest swoiste zrównoważenie odmiennych sytuacji prawnych – z jednej strony przywrócenia do pracy, a z drugiej względnego zakazu wykonywania pracy w urzędzie gminy przez osobę wybraną na radnego. W pierwszej z tych sytuacji chodzi o restytucję rozwiązanego stosunku pracy – ażeby pracownik pozbawiony pracy z naruszeniem prawa tę pracę odzyskał. Z tym zasadniczym celem roszczenia o przywrócenie do pracy – wbrew ocenie zaskarżonego wyroku - nie pozostaje w sprzeczności przedstawiony przepis ustawy o samorządzie gminnym. Trzeba mieć tu na uwadze przede wszystkim to, że konsekwencje prawne zakazu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy w urzędzie gminy przez radnego danej gminy wcale nie prowadzą do rozwiązania stosunku pracy. Stosownie bowiem do przepisów art. 24b ust. 2 i 3 ustawy o samorządzie gminnym radny - na swój wniosek - otrzymuje urlop bezpłatny, a jeżeli nie złoży takiego wniosku, to dochodzi do zrzeczenia się mandatu.

Z powyższego wynika, że ocena zaskarżonego wyroku jakoby przywrócenie powoda będącego radnym Gminy S. do pracy w Urzędzie tej Gminy było sprzeczne z prawem, nie ma oparcia w powołanych przepisach ustawy o samorządzie gminnym. Słuszne są także zarzuty kasacji co do braku oceny w zaskarżonym wyroku szczególnej ochrony stosunku pracy z radnym przewidzianej w art. 25 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym. Budzi zastrzeżenia także druga z przesłanek kwestionowanego rozstrzygnięcia, że przywrócenie powoda do pracy było niemożliwe wobec likwidacji poprzedniego zakładu pracy. W tym zakresie ocena zaskarżonego wyroku zawiera wewnętrzną sprzeczność, jeżeli bowiem Sąd przyjął, że powodowi przysługują roszczenia z art. 56 § 1 KP do Urzędu Gminy S., to nie wiadomo dlaczego przeszkodę i to ujętą tak kategorycznie miałby stanowić fakt likwidacji Komunalnego Zakładu Gospodarczego. Bliższą analizę sytuacji prawnej Urzędu Gminy S. jako strony w stosunku pracy z powodem uniemożliwia brak w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podstaw tej oceny, w szczególności w kontekście warunków przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę określonych w art. 23¹ KP.

Z przedstawionych przyczyn zasadny był wniosek kasacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (art. 393¹³ § 1 KPC), pomimo bezzasadności pozostałych zarzutów kasacji.

W związku z zarzutem naruszenia art. 8 KP należy stwierdzić, że przepis ten w ogóle nie stanowił podstawy dla nieuwzględnienia roszczenia powoda. Naruszenia zaś art. 30 § 1 pkt 3 KP wnoszący kasację upatrywał w nieprawidłowym ustaleniu w tym zakresie podstawy faktycznej. Zarzut ten – jak to zauważono we wstępnej części powyższych rozważań - nie jest odpowiedni do faktów ustalonych przez Sąd i nie zakwestionowanych skutecznie wobec braku zarzutu naruszenia przepisów postępowania.

=====